

Język polski, kl. III, 29.10.2020r.

Temat: Dzieje rodu Borynów. W kręgu chłopskiej epopei Władysława Stanisława Reymonta.

Sobota na folwarku; Wypłata robocizny
Józef Chełmoński, Sobota na folwarku; Wypłata robocizny, 1869, olej na płótnie, Muzeum Narodowe w Warszawie, domena publiczna

Jako czytelnicy literatury pięknej wyznaczacie zapewne własne kanony książek ulubionych lub takich, które czytacie, by zaspokoić ciekawość. Po lektury szkolne nie zawsze sięgamy chętnie, a XIX-wieczne arcydzieła nierzadko nudzą nas banalną treścią i anachronicznym schematem wartościowania postaw, zjawisk artystycznych, szatą stylistyczną. Czy powieść o życiu na wsi w XIX wieku jest w stanie dziś czymkolwiek zaintrygować? Czy jest to jedynie fragment historii kultury polskiej do obowiązkowego przyswojenia?

Już wiesz

1) Przeczytaj pierwszy tom *Chłopów* W.S. Reymonta (*Jesień*).

- zwróć uwagę na sposób artystycznej wypowiedzi,
- przedstaw bohaterów pierwszego tomu, zaznaczając w tekście elementy ich charakterystyki, zaobserwuj relacje między bohaterami,
- podkreślaj fragmenty mówiące o życiu codziennym bohaterów i o hierarchii wartości, które cenią.

2) Zapoznaj się z filmem *Chłopi* w reżyserii Jana Rybkowskiego (1973, DVD).

Chłopi - powieść realistyczna

Kliknij, aby uruchomić podglądKliknij, aby uruchomić podgląd

Władysław Reymont

Jacek Malczewski, Władysław Reymont, 1905, olej na płótnie, Muzeum Narodowe w Warszawie, domena publiczna

Władysław Stanisław Reymont

1867–1925

(właśc. W.S. Rejment) – pisarz i poeta młodopolski. W młodości zdobył wykształcenie zawodowe (był czeladnikiem krawiectwa), lecz zainteresował go teatr i został aktorem prowincjonalnego teatrzyku objazdowego. Zadebiutował **wierszami** opublikowanymi na

łamacz czasopism. Od 1888 zarabiał na życie jak dróżnik kolejowy. W 1892 na łamach „Głosu” opublikował pierwszą **nowelę** zatytułowaną *Śmierć*. Przez pewien czas zamierzał wstąpić do zakonu paulinów na Jasnej Górze, dokąd w 1894 roku odbył pieszą pielgrzymkę. Wrażenia zdobyte na pątniczym szlaku opisał w **literackim reportażu** *Pielgrzymka do Jasnej Góry* (1895), który odniósł znaczący sukces literacki. Lata 1888–1895 przyniosły **17 opowiadań**, zróżnicowanych pod względem tematycznym. Fabuła *Suki*, *Śmierci*, *Zawieruchy*, *Tomka Barana* rozgrywa się na wsi, opowiadania *W aptece*, *Na bruku*, *Cień* stanowią relacje obyczajowe z życia proletariatu miejskiego, nowela *Pracy!* dotyczy znanego autorowi z autopsji środowiska kolejarzy, aktorską trupę artystyczną opisał w opowiadaniach *Franek*, *Adeptka*, relikty życia szlacheckiego w opowiadaniu *Idylla*. Lektura tych utworów uświadamia charakterystyczne (udoskonalone w późniejszej twórczości) cechy pisarstwa Reymonta: realistyczną obserwację szczegółów połączoną z elementami naturalistycznego obrazowania, stosowanie techniki impresjonistycznej, ekspresję słowa. Temat konfliktu między artystą a społeczeństwem, modny w literaturze modernistycznej, został pokazany w powieściach powstałych w latach 1891–1896: *Komediantka*, *Lili*, *Fermenty*. W latach 1895–1897 odbywał z przerwami podróże zagraniczne do Włoch, Berlina, Brukseli i Paryża. Dojrzałość pisarską ujawnił w **powieści** dotyczącej rozwoju łódzkiego przemysłu włókienniczego *Ziemia obiecana* (1899), w której przekazał naturalistyczny obraz miasta przemysłowego w dobie rodzącego się kapitalizmu, epickie zdolności do malowania panoramicznych obrazów społeczno-obyczajowych, obecność silnie zindywidualizowanych postaci o głębokim bogactwie psychologicznym, znakomite stylizacje językowe. Najwyższe jego osiągnięcia ujawniły się przede wszystkim w realistycznej epopei *Chłopi* (1902–1909), która przyniosła mu rozgłos światowy. W 1924 roku został uhonorowany Literacką Nagrodą Nobla.

W 1900 roku doznał poważnych obrażeń w katastrofie kolejowej pod Warszawą, a odszkodowanie wówczas uzyskane poprawiło jego sytuację finansową. Rewolucja 1905–1906 zastała go w Warszawie: pisarz zareagował na te wydarzenia opowiadaniem o charakterze literackiego reportażu: *Z konstytucyjnych dni*, *Czekam*, *Na krawędzi*, *Zabiłem*. Do rewolucji przejawiał stosunek ambiwalentny: z jednej strony postrzegał w niej „czwarte powstanie”, z drugiej – obawiał się moralnych konsekwencji przeobrażeń społecznych. Konsekwencją rywalizacji z *Popiołami* Stefana Żeromskiego stała się **trzyzęściowa powieść historyczna** *Rok 1794* (1913–1918). Był autorem kilku opowiadań obrazujących trudne doświadczenia I wojny światowej.

Ćwiczenie 1.1

Zapoznaj się z biografią Władysława Stanisława Reymonta – sięgnij także do innych źródeł. Czy dostrzegasz związek między rzeczywistością przedstawioną w powieści *Chłopi* a rysem biograficznym autora?

Ćwiczenie 1.2

Zastanów się, czy znajdujesz w powieści sceny lub epizody świadczące o realistycznym obrazie wsi polskiej pod zaborem carskim w XIX wieku. Odpowiedź uzasadnij.

Ćwiczenie 1.3

Porównaj opis topograficzny Lipiec zawarty w powieści Reymonta z usytuowaniem autentycznej miejscowości o tej nazwie. Czy powieściowy opis odpowiada realiom topograficznym?

Ważne!

jest nurtem estetycznym w literaturze i sztuce, dominującym w literaturze i sztuce II połowy XIX wieku. Za faktycznego twórcę nurtu uważa się [Honoré de Balzaca](#). Realiści ukazywali prawdę o człowieku i społeczeństwie, a rzeczywistość przedstawiona kreowała obraz obiektywny, zgodny z rzeczywistością historyczną, wynikający z bezpośredniej obserwacji pisarza. Przedstawiona „prawda życia ludzkiego” zawiera się w reprezentatywności socjologicznej i psychologicznej (tzw. „typowość” postaci). Dużą rolę w rozwoju realizmu odegrała „teoria środowiskowa” [Hipolita Taine’a](#), który wartość tekstu literackiego uzależnił od artystycznych umiejętności uchwycenia charakterystycznych cech środowiska, w którym rozwijała się fabuła. Ważnym przedstawicielem realizmu francuskiego był [Gustaw Flaubert](#), który stworzył jego odmianę „psychologiczną”. Poszukując prawdy psychologicznej – eksponował problemy egzystencjalne, dręczący rozdźwięk między naturalnymi potrzebami człowieka a ogólnie przyjętymi zasadami etycznymi. Główne gatunki realizmu to powieść i nowela (humoreska, obrazek, szkic filozoficzny). Termin został wprowadzony do literatury na początku XIX wieku. Pojawił się w *Wykładach o metodzie studium akademickiego* (1802) [Friedricha Schellinga](#), który nazwał mianem „realizmu poetyckiego” sztukę naśladowczą (figurę starożytnego *mimesis*). Jako kierunek literacki realizm rozwinął się w latach czterdziestych i pięćdziesiątych XIX wieku. W publicystyce II połowy XIX wieku występował jako synonim postawy pozytywistycznej. Jako termin literaturoznawczy realizm zaistniał po raz pierwszy w *Historii literatury polskiej* [Piotra Chmielowskiego](#) (1909), przy czym autor proponował, by „pozytywizm” zarezerwować dla światopoglądu, a „realizm” – dla kierunku występującego w literaturze polskiej po powstaniu styczniowym. Do najważniejszych cech powieści realistycznej należą: narracja trzecioosobowa, narracja „przedmiotowa”, koncentrująca uwagę czytelnika na rzeczywistości przedstawionej, pozbawiona komentarzy, ocen i opinii autorskich, iluzoryczność rzeczywistości, zróżnicowanie środowiskowe postaci, indywidualizacja stylu wypowiedzi, konkretyzacja miejsca i czasu akcji, indywidualizacja środowiskowa, wątki przyczynowo-skutkowe. Fikcję literacką nierzadko uzupełniały pamiętniki, dzienniki, listy – formy relacjonujące zdarzenia prawdopodobne. Bohaterowie są przedstawicielami warstwy społecznej, z której się wywodzili, uczestnikami zdarzeń wpisanych w zwykłą codzienność. W ten sposób tekst literacki stawał się dokumentem życia społecznego. W Polsce głównymi przedstawicielami realizmu w literaturze byli: Bolesław Prus (*Placówka, Lalka, Emancypantki*) i Henryk Sienkiewicz (*Bez dogmatu, Rodzina Połanieckich*). W literaturze Młodej Polski daje się zauważyć ewolucja nurtu realistycznego, występującego w połączeniu z estetyką naturalizmu (jak również impresjonizmu). Dużą rangę w powieści naturalistycznej zyskała zliryzowana narracja pierwszoosobowa, subiektywizacja świata przedstawionego, w której zaciera się konkretyzacja środowiskowa postaci, realistyczne tło ustępuje miejsca wartościom uniwersalistycznym, nie ma związków przyczynowo-skutkowych w fabule, występuje skłonność do analizy psychologicznej i uchwycenia nastrojów bohatera. W powieści młodopolskiej zrezygnowano z narracji trzecioosobowej, a wprowadzono narrację personalną, z perspektywy postaci. Pojawiła się konstrukcja „bohatera prowadzącego” (występują również pierwszoosobowe formy podawcze: dziennik bohatera, pamiętnik, powieść epistolarna, monolog wewnętrzny). Została zastosowana mowa pozornie zależna, a dystans między mową narratora i mową postaci został ograniczony.

Kliknij, aby uruchomić podglądKliknij, aby uruchomić podgląd

Dom Władysława Reymonta w Lipcach
Krzysztof T., licencja: CC BY-SA 3.0
Ciekawostka

Wieś pierwotnie nosiła nazwę Lipce. Nazwa Lipce Reymontowskie obowiązuje od 1983 roku.

***Chłopi* - tło wydarzeń**

Ćwiczenie 2.1

Ćwiczenie 2.2

zadanie interaktywne

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2.3

Ćwiczenie 2.4

zadanie interaktywne

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2.5

Ćwiczenie 2.6

zadanie interaktywne

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2.7

Ćwiczenie 2.8

zadanie interaktywne

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ciekawostka

Powieściowe Lipce to wieś w zaborze rosyjskim: ruble, strażnicy. Wieś powłaszczeniowa, a więc po roku 1863. Powrót pana Jacka z zesłania oraz osoba Kuby to jedyne dwa sygnały historyczne nakierowane na ten tok.

Ćwiczenie 3

Udowodnij, że *Chłopi* mają kompozycję otwartą, a następnie wyjaśnij, jaką funkcję pełni ona w powieści. Czy wpływa na sugestię nieprzerwanej ciągłości czasowej?

Chłopi są powieścią realistyczną. Władysław Reymont pisał ją w latach 1904–1909. Została ona określona mianem epepei chłopskiej. Przedstawia obraz egzystencji chłopskiej w XIX wieku we wsi Lipce (w powiecie skierniewickim pod zaborem rosyjskim). Na podobieństwo do epepei wskazuje brak skonkretyzowanego czasu powieściowego (ogólnikowe wspomnienie powstania styczniowego i rewolucji 1905 roku, spór o las serwitutowy) – opisany rok kalendarzowy (wyznaczony przez zegar biologiczny, rytm pór roku i towarzyszących im zmian przyrody, jak również przez kalendarz liturgiczny i obrzędy dla niego charakterystyczne) koncentruje wydarzenia kilkunastu lat. W obrazie wiejskiej społeczności zwraca uwagę stratyfikacja społeczna (Maciej Boryna, wójt, kowal, pleban, kleryk, Jaś, parobkowie i żebracy), wskazująca na model życia wedle określonej hierarchii wartości (prace rolnicze, obrzędy religijne, świeckie, rozrywki itp.).

***Chłopi* - bohaterowie**

Ćwiczenie 4.1

Ćwiczenie 4.2

zadanie interaktywne

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4.3

Ćwiczenie 4.4

zadanie interaktywne

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4.5

Ćwiczenie 4.6

zadanie interaktywne

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4.7

Sformułuj pisemną wypowiedź na temat: „Rodzina Borynów i dylematy Macieja”. Spróbuj ustalić charakter skomplikowanych relacji między ojcem a dziećmi oraz scharakteryzuj

motywacje życiowych poczynań bohatera. Przeprowadź analizę psychologiczną osobowości Macieja i wyjaśnij jego dominującą rolę w społeczności lipeckiej.

Głównym bohaterem utworu jest Maciej Boryna — bogaty właściciel 32 morgów ziemi, despotyczny nestor rodu, zakochany w trzeciej żonie — młodej i pięknej Jagnie Paczesiównie, emanującej erotyzmem i namiętnością młodopolskiej *femme fatale*, uwodzącej mężczyzn, głównie Antka (żonatego syna Boryny), z którym nawiązuje romans (motyw kazirodztwa zaczerpnięty z tragedii greckiej). Rodzinne animozje Borynów zdominował jednak spór o ziemię (Antek chce uzyskać od ojca swoją schedę, by móc samodzielnie gospodarować, tymczasem Maciej zapisuje 5 morgów Jagnie). W decydującym momencie bitwy o las serwitutowy Antek zamordował człowieka, który uprzednio zranił Macieja. Odsiaduje za to wyrok – wraca po nim do domu pokorny i odmieniony wewnątrz. Dojrzały psychicznie Antek staje się spadkobiercą Boryny – przywódcy lipeckiej społeczności, a jego żona Hanka stanowi wzór dobrej gospodyni, agresywnej obrończyni własnego majątku i oddanej żony, wygrywającej rywalizację z Jagną (symbolizującą wcielenie mitu Matki-Natury), ostatecznie wyrzuconą z Lipiec.

Ćwiczenie 5

zadanie interaktywne

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 6.1

Zastanów się i powiedz, jaką rolę w opisie obyczajowym lipeckiej codzienności odgrywają obrzędy związane z kalendarzem liturgicznym. Wymień obrzędy praktykowane jesienią.

Ćwiczenie 6.2

Wyjaśnij, podczas jakiego święta toczy się poniższy dialog między Kubą a Witkiem. Czy wspomniana tam tradycja obrzędowa występuje w innych utworach literackich XIX wieku?

[...] wyjął z zanadru parę oszczędzonych skibek chleba, rwał je w glonki, przyklęknął i rozrzucił po mogiłach.

– Pożyw się, duszo krześcijańska, co cię wypominam w wieczornym czasie, pożyw się, pokutnico człowiecza, pożyw się! – szepnął z przejęciem.

– Wezmą to? – pytał cicho Witek zatrwożonym głosem.

– Przeciech! Ksiądz żywić nie da!... W beczki drugie kładą, ale tym biedotom nic z tego... księdzowe albo i dziadoskie świnię mają wyżerkę... a dusze pokutujące głód cierpią...

– Przyjdą to? ...

– Nie bój się ... Wszystkie te, co czyścowe męki cierpią... wszystkie. Pan Jezus odpuszcza je na ten dzień na ziemię, żeby swoich nawiedziły...

Losy bohaterów układają się w ciąg fabularny, obyczajowo-obrzędowo-liturgiczny (święta doroczne, odpusty, uroczystości rodzinne, podporządkowanie nakazom zbiorowości) oraz powtarzalny rytm pór roku, co nadaje powieści charakter epicki o ustalonym porządku: życie jednostki podporządkowane jest pracy w gromadzie, uzależnionej od kalendarza biologicznego i praw obowiązujących w przyrodzie.

***Chłopi* - narracja i język**

Ważne!

W powieści występują trzy struktury narracyjne:

- stylizator młodopolski,
- wsiowy gaduła,
- realistyczny obserwator

oraz stylizacje językowe (gwara synkretyczna, dialektyzmy, paralelizmy składniowe). Spróbujmy je zlokalizować. Jeśli wymienione pojęcia nie są ci znane, skorzystaj ze Słownika terminów literackich lub innego źródła, aby je wyjaśnić.

Ćwiczenie 7.1

Wskaż cechy charakterystyczne warstwy narracyjnej, którą w tradycji interpretacyjnej *Chłopów* określano mianem stylizatora młodopolskiego. Czy w poniższej wypowiedzi dostrzegasz styl charakterystyczny dla mowy chłopskiej?

Jesień szła coraz głębsza.

Blade dni wlekły się przez puste, ogłuchłe pola i przymierały w lasach coraz cichsze, coraz blade – niby te białe hostie w dogasających brzaskach gromnic [...].

Hej! Jesień to była, późna jesień!

I ani przyśpiewków, ani pokrzyków wesołych, ni tego ptaszków piukania, ni nawolywań nie słyhać było we wsi – nic, jeno ten wiatr pojękujący w strzechach, jeno te dżdże, sypiące jakoby szklivem po szybach, i to głucho, wzmagające się co dnia bicie cepów po stodołach. Lipce martwiały równo, jako te pola okólne, co wyczerpane, szare, odarte, w odpocznieniu leżały i cichości tężenia; jako te drzewiny nagie, poskręcane, żałobne, drętwiąjące z wolna na długa, długą zimę... Jesień to była, rodzona matka zimy [...]

Ćwiczenie 7.2

Wskaż cechy charakterystyczne warstwy narracyjnej, którą w tradycji interpretacyjnej *Chłopów* określono mianem wsiowego gaduły. Czy w poniższej wypowiedzi znajdujesz słownictwo charakterystyczne dla mieszkańców wsi?

A wszędy, na wozach, pod ścianami, wzdłuż rynsztoków, gdzie ino miejsce było, rozsiadły się kobiety sprzedające: która cebule we wiankach albo i we wrokach; która z płótnami swojej roboty i wełniakami, która z jajkami a serkami, a grzybami, a masłem w osełkach poobwijanych w szmatki, inna znów zasię ziemniaki, to gąsków parę, to wypierzono kurę, to len pięknie wyczesany albo i motki przędzy miała, a każda siedziała przy swoim i poredzały se godnie, jak to zwyczajnie na jarmarkach bywa; a trafił się kupiec, to sprzedawały wolno, spokojnie bez gorącości, po gospodarsku, nie tak jako te Żydy, co wykrzykują, handryczą i ciskają się kiej te głupie.

Ćwiczenie 7.3

Wskaż cechy charakterystyczne realistycznej narracji trzecioosobowej (określonej mianem realistycznego obserwatora), występującej w powieści.

Chmury gnały nisko, bure, ciężkie, jakby obłoczone, niby stada niemytych baranów. Staw pomrukiwał głucho, a czasami chlustał wodą o brzegi, na których gdzieniegdzie, wśród czarnych, pochylonych olch i wierzb rosochatych, czerwieniły się kobiety piorące szmaty – kijanki trzaskały zajadle po obu brzegach. Na drogach pusto było, gęsi tylko całymi stadami babrały w stężałym błocie i po rowach zarzuconych opadłymi liśćmi i śmieciami i dzieci krzyczały przed domami. Koguty zaczęły pisać po płotach, jakby na zmianę.

Jak sugeruje Teresa Skubalanka:

Teresa Skubalanka Historyczna stylistyka języka polskiego. Przekroje

[...] tekst *Chłopów* okazuje się stylistycznie zharmonizowany, dzięki umiarkowanej stylizacji na gwara, uwzględnianiu przede wszystkim całego bogactwa leksyki i frazeologii ludowej, indywidualizacji i charakteryzacji językowej dialogów. Reymont postępuje z tworzonym gwarowym w swojej powieści dość swobodnie, przesypując dialektyzmy z narracji do wypowiedzi bohaterów w zależności od wielu czynników kontekstowych i sytuacyjnych.

Teresa Skubalanka, Historyczna stylistyka języka polskiego. Przekroje, Wrocław 1984, s. 390.

Tadeusz Lehr-Spławiński Język polski

Jest to więc język z punktu widzenia dialektologicznego mieszany, jaki w takiej postaci nie istnieje nigdzie, ale odpowiada doskonale duchowi języka ludowego, stanowi jakiś niby to typ ogólnochłopski, oparty na zachodnich dialektach Polski centralnej, z obszaru, którego centrum stanowi Łódź.

Tadeusz Lehr-Spławiński, Język polski, t. XXVI, s. 332.

Dzięki wykorzystaniu trzech różnych perspektyw narracyjnych: uczestnika, obserwatora i poetyckiego stylizatora, autor stworzył panoramiczny, wielowymiarowy obraz wiejskiej egzystencji. Realistycznie opisane życie chłopskich bohaterów (zwracających uwagę bogatymi i zróżnicowanymi cechami osobowościowymi) mitologizuje wymowę wiejskiej chaty, w której rozwija się świadomość patriotyczna, społeczna i kulturowa. *Chłopi* są jednym z najbardziej modelowych przykładów reinterpretacji źródeł folkloru. Powieść zyskała rozgłos i uznanie międzynarodowe (została przetłumaczona na 19 języków), czego konsekwencją stało się przyznanie autorowi Literackiej Nagrody Nobla w 1924 roku.

Niewiele przywołanych faktów pozwala umieścić akcję powieści po roku 1863. Jest to opowieść o codzienności obyczajowej na wsi, z wyeksponowaniem zmienności rytmu przyrody i kalendarza liturgicznego. Dzieje rodziny Borynów układają się w uporządkowaną linię fabularną, złożoną z licznych i ciekawych epizodów. Zróżnicowana warstwa narracyjna powieści świadczy o przemyślanych rozwiązaniach artystycznych autora. Ze względu na zastosowanie literackiej transpozycji gwarowej jest to również znakomity przykład realizacji estetyki ludowości w literaturze Młodej Polski.

Obraz XIX-wiecznej wsi

Kliknij, aby uruchomić podglądKliknij, aby uruchomić podgląd

Trumna chłopska

Aleksander Gierymski, Trumna chłopska, 1894-1895, olej na płótnie, Muzeum Narodowe w Warszawie, domena publiczna
Władysław Orkan Komornicy

Dziwnie mieszkają, jak i ci Satrowie... Chałupinę mają na brzyzku niedużą, starą. Gonty z dachu powylaływały, szparami mógłby woły wewieść rogate... A oni w tracy deski rzną dzień po dniu.

– Mogliby chałupę pokryć.

– Nie pilno! – odpowiadają ludziom. – Niech ta stoi do wole Boskie...

W zimie pokryje śnieg, a w lecie nie ma czasu, i tak schodzi. „Kto ostanie w chałupie, to se niech stawia... – myśli sobie każdy z nich po cichu. – Jak by się ta dokładał. To nie moje. I zarabiają w lesie, a chałupa stoi do wole Boskie póki stoi... W oknach ino dwie szyby całe, a reszta deszczułkami zabita.

Władysław Orkan, Komornicy, Warszawa 1955, s. 73.

Ćwiczenie 8

Powyższy fragment pochodzi z utworu Władysława Orkana *Komornicy* – mrocznej opowieści o nędzy i niedoli życia na wsi w XIX wieku. Obie powieści – *Komornicy* i *Chłopi* – powstawały w zbliżonym okresie i obie stanowią przykład młodopolskiej prozy o tematyce społecznej. Zastanów się i odpowiedz, jaka atmosfera emanuje z powieści Władysława Reymonta, a jaka – z dzieła Władysława Orkana. Porównaj je.

Chłopi i mit

W powieści Reymonta występują nawiązania do mitologii greckiej. Najwyraźniejszym tego przejawem są porównania wątku romansowego Jagny i Antka do mitu trojańskiego (wedle którego Jagna występuje w roli pięknej Heleny, a Antek – w roli Parysa). Nawiązania te również odpowiadają gatunkowi epepei.

Ćwiczenie 9

Napisz opowieść o miłości Jagny i Antka z wykorzystaniem konwencji mitu i na podstawie następującego tekstu:

Stary kmięć Boryna włada autokratycznie w swojej zagrodzie, a wszyscy mieszkańcy wsi patrzą nań z szacunkiem: jest on niejako przywódcą ludu, tak jak ongiś achajscy książęta. Lipce mają swoje zebrania gminne, swoje spory o następstwo tronu, swoje wyprawy wojenne, swoich bohaterów, tak jak owe greckie państwka [...]. Piękna Helena, zarzewie wojny i zniszczenia, źródło fatalnych katastrof, zwie się w powieści Reymonta – Jagusią; jest ona również nęcącą, wiarołomną, a przecież przez wszystkich pożądaną jak spartańska królowa.

Wykorzystaj wiedzę o losach bohaterów zdobytą podczas projekcji filmu Jana Rybkowskiego.

Zadaniowo

Ćwiczenie 10

Obejrzyj obraz Ferdynadna Ruszczyca *Ziemia*. Czy odnajdujesz podobny obraz chłopa w powieści Reymonta? Odpowiedź uzasadnij.

Ziemia

Ferdynand Ruszczyc, *Ziemia*, 1989, olej na płótnie, Muzeum Narodowe w Warszawie, Ćwiczenie 11

Napisz rozprawkę na temat: „Człowiek i natura – symbioza czy odwieczna walka?”. Odwołaj się do *Chłopów* Reymonta i wybranych tekstów kultury.

zadanie interaktywne

-
-

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

[Następna strona Jesień w Lipcach. W kręgu estetyki powieściowej Reymonta](#)